

מאורות אל העבר

כ סיון תח | 10/06/1648

ת"ח ות"ט

"פה-לין", כאן ניתן ללון ולשכון במנוחה. כך דרשו המהגרים היהודיים שהגיעו לפולין החל מהמאה השתים עשרה את שמה של הממלכה שבה התקבלו בסבר פנים יפות, השתלבו היטב בתחומי המסחר השונים, והקימו בה חיי תורה וקהילה משגשגים. לקראת אמצע המאה השבע עשרה התהפך הגלגל. הקוזקים האוקראיניים, שסבלו משלטון עריץ וממיסוי כבד שהוטל עליהם בידי האצולה הפולנית, פתחו במרד. צבאות הקוזקים בהנהגתו של חמילנצקי פשטו על ערי אוקראינה, הכו את השליטים הפולניים וביצעו פעולות רצח וטבח בהיקף אדיר בקרב היהודים שנתפסו כמשתפי הפעולה של השלטון הפולני השנוא. בכ' בסיון ת"ח (10.6.1648) הצליחו הקוזקים לכבוש את העיר נמירוב, ורצחו קרוב לששת אלפים מהיהודים שהיו בה. במהלך מרד הקוזקים, שנודע בהיסטוריה היהודית כ"גזרות ת"ח-ת"ט" (1648 - 1649), נרצחו קרוב לארבעים אלף יהודים במיתות אכזריות, מאות קהילות נחרבו ואלפי יהודים נמכרו לעבדות (את חלקם הצליחו להציל הקהילות היהודיות בארצות השכנות). האירועים זעזעו את יהדות פולין. תפילת "אל מלא רחמים" חוברת לזכר הרוגי הפרעות, ויום נפילת נמירוב, כ' בסיון, צוין בפולין במשך דורות כיום תענית וזיכרון.

אל מלא רחמים שוכן במרומים המצויא מנוחה נכונה
תחת כנפי השכינה במעלות קרושים ומדורים פזורה
הרקיע מזהרים את ראשי הנאונים האלופים תפורה
ופרנסים ומנהיגים הנאבכים והנעמים והישרים אשר
מקרו נפשותם בעננים קשים וקרים אנשים ונשים בחלוח
ובחורים שנהרגו על קדושת השם האריר באררים בשנת
סתי' ובשנת ס' ונח' בכל מקומות אשר ישראל דרים בצאת
למכת פשטו צוארם בממות משינות המיתו אותם האבנים
וקצתם נקברו חיים בקברים ובחוקם גאוני ארץ ראש
ישיבות המה המוריס דים טף ונשים אהו לום תכלים
וצירים על זאת ספרו הספרים בחמורים ועבדו שקסו
נפשם על קדושת השם באהבה ביד צרים תקבת יקום
נקמתם וקום עלינו ועל כל ישראל והא מיתותם מכפרים
ויסורם בסתר בגפו לעולם יצרו בצרור חיים נשמתם
יהוא נחלתם ונורו בשלום על משכבתם ונאמר אבותי

אב הרחמים שוכן במרומים ברחמי העומים: הוא פקיד ברחמים
ותמימים ורחמים קהלות בקדוש שסרו נפשם על קדושת השם והנאבים
הנעמים: בנחיהם ובמתם לא נהרו: סגורים קלו ופאניות נכרו: לעשות רצונם
והקצורים: יקום אלהים לטובה: עם שאר צדיקי עולם: ויקום בנשנו לעשות נקמת
דם עבריו השפוך: ככתוב בתורת משה איש האלהים הילינו לים עמו: כיום אנכי
לקו עם קם לשוב לעריו: וכשר אדלנו עמו: ועל ידי עקרו תביאום כחוב לאמרי: וקחו
דכם אנקתי: וישכון בציון: ובתבי הקורא: אמר לשה אמרו נחום איתן צאצאים:
ידעו בונים לעלינו נקמת דם עבריה השפוך: ואמר כי דור ידמים אותם ובר ולא עשת
צדקת עניים: ואמר תיין ביום קלא נחית קמין ראש על ארץ רכה: מכלל כבוד יעשה
על בקריו ראש: אשרו יושבו ביתך עוד הילוק סלה: הללו:

תפילת אל מלא רחמים לזכר חללי הפרעות-מאת
Prayer book - Machzor from Altona 1744
נחלת הכלל, ויקיפדיה

מפת עולם

